

Worden

Verlangen

Behoren

Worden
Verlangen
Behoren

By
Monica Armstrong

Schrijver: Monica Armstrong
ISBN: 9789464485707
Coverontwerp: Monica Armstrong
© Monica Armstrong
First publication April 2022
Brave New books

Voorwoord

Mijn lieve koningin

Toen ik aan het nadenken was over een titel voor mijn boek,

kwam de gedachte “*Britsjamcloggy*” bij me op. Misschien een beetje raar of te complex als titel voor een boek, maar ik wilde precies dat weergeven. Ik was een Jamaicaans/Brits staatsburger die in uw land (Nederland) woonde en ik moest echt aangeven hoe diep dat in mij zat. (Cloggy was een bijnaam voor Nederlands verzonnen door mijn Britse collega's)

Geboren in Jamaica uit Jamaicaanse ouders maakte mij oorspronkelijk Jamaicaans, maar toen ons gezin van vijf in het begin van de jaren '60 naar Engeland emigreerde, was dit het begin van 22 jaar als Brits staatsburger. Ik heb slechts 6 jaar in Jamaica gewoond, maar voelde in mijn kern, in mijn genen, essentie en structuur Jamaicaans erfgoed. Ik voel me meer Jamaicaans dan wat dan ook, hoe vreemd dat ook mag lijken als het maar een tiende is van mijn verblijf in welk land dan ook. Waar kan ik dat dan mee vergelijken? Als 6-jarige, wiens leven vanaf dat moment echt in Engeland verder is ontwikkeld, moet ik zeggen dat ik een echte Brit ben. Ik heb in Engeland gewoond, gestudeerd en ben er voor het eerst getrouwd. Al mijn vorming was daar, maar maakt dat mij Brits? Is staatsburger zijn gelijk aan bij dat land horen?

In de jaren 80 keerde ik Groot-Brittannië, de plek die ooit het melk- en honingland van mijn ouders was, de rug toe om in Nederland te gaan wonen. Ik zat toen met zoveel onzekerheden. Ik voelde me een

vluchteling, op het punt om naar haar derde land van verblijf te verhuizen en geen enkele plaats thuis durfde te noemen.

Na ruim 33 jaar in Nederland gewoond te hebben en uw hele regeerperiode te hebben meegemaakt, zou je zeggen dat dit meer thuis is. Nadat ik mijn Jamaicaanse paspoort had opgegeven, aarzelde ik om mijn Britse paspoort op te geven om Nederlander te worden. Ik ben bang om opnieuw mijn identiteit te verliezen. Zal ik ooit als Nederlander worden beschouwd? Zou ik hier kunnen behoren?

Weet u, ze zeggen dat *'home is where the heart is'* en mijn hart is diep geworteld in Nederland, waar ik een heel sterk netwerk heb van mijn directe familie en vrienden. Ik houd echter vast aan de gedachte dat als ik in het Engels droom dat ik dan geneigd ben te geloven dat ik in mijn hart Brits ben gebleven.

Ergens bij willen horen is iets heel menselijks. De noodzaak om deel uit te maken van, geschikt te zijn voor, of het eens te zijn over dezelfde mentaliteit, zijn slechts een paar onderdelen van die behoefte. Erbij horen kost moeite. Jezelf toestaan nieuwe dingen te proberen, een open geest hebben en geloven in het maken van een verandering. We moeten allemaal het gevoel hebben dat we erbij horen en in allerlei vormen worden geaccepteerd. Opgenomen worden in onze families en vriendschappen, religie en relaties; of dat nu op het werk is of in ons persoonlijke leven. Aan de andere kant wil niemand het gevoel hebben dat ze bezit of eigendom zijn van iemand, wat de keerzijde van de medaille is als je erbij hoort.

Als ik op deze zonnige dag in mijn huis rondkijk en ik een geruststellende vrede door mijn aderen voel stromen die me rillingen geeft, geniet ik van de gedachte: dit is thuis! Ik ben blij met het HEDEN. Mijn hele periode van herstel en bezinning heeft me dichterbij God en mezelf gebracht. Ik heb geen groot succes behaald, maar ik ben eindelijk

blij. Ik behoorde langzaam bij mijn geest, mijn lichaam en mijn ziel. Bij een plek waar ik me geaccepteerd voelde, hoewel mogelijk in stilte beoordeeld, maar niet onderdrukt.

De verhuizing naar Nederland was een grote sprong in het diepe voor mijn familie en mij. Nu wilde ik er op terug kunnen kijken en de ervaring misschien ooit met mijn kleinkinderen kunnen delen.

Ik was vaak bang om mijn ware gedachten te uiten en het heeft me altijd gefrustreerd dat mijn stem werd ingevuld door anderen die beweerden verbaal vaardiger te zijn. Ik heb altijd een mening gehad, maar durfde niet altijd assertief genoeg te zijn of ik was veel te verlegen of privé om het te uiten. De gave van het vlot kunnen praten, (*gift of the gab* zoals sommige Britten zouden zeggen), was niet mijn sterkste kant. Deze fragmenten van sporadische aantekeningen of betekenisloze krabbels in mijn dagboek aan u, hielpen mij te vormen en gaven me leven. Ik ben blij om te zeggen dat dit mijn gedachten zijn en mijn articulaties. Als ze door anderen worden bekeken, kunnen ze betwistbaar zijn, maar mijn gedachten zijn de mijne en ze voelen zo echt als het maar zijn kan voor mij. Niet alles is een feit, maar niet alles is een fabel. Wat begon als een zoektocht om mijn stem te vinden, een formulering van troostende woorden of een verslag van al het gebrabbel dat in mijn hoofd danste, eindigde in het vinden van een onafhankelijke zwarte vrouw. Één die een stem vond voor problemen die vaak als onuitsprekelijk worden behandeld en kracht van binnenuit vond omdat ze in zichzelf en haar vertrouwen in God geloofde, om te durven.

Ik besloot dat het boek het beste 'behoren' kan worden genoemd. Het behandelt mijn praktijken van acceptatie als jong meisje of als tiener in een vreemde omgeving. Als een ondergeschikte echtgenote en een verstrikte moeder. Als zelfreflecterende, maar vijandige, zwarte vrouwelijke werkgever, maar vooral als de vrouw die ik van binnen ben.

Dankbetuigingen

Wat kan ik zeggen? Veel mensen hebben mij, bewust of

onbewust, geholpen met dit project.

Mijn kinderen, omdat ze de constante factor in mijn leven zijn en dit mogelijk hebben gemaakt.

Mijn echtgenoten (uit het verleden maar zeker ook het heden).

Een vriendin, omdat ze me heeft uitgenodigd voor een schrijfcursus waar ik mijn geweldige mentor Jessy van Vlodrop heb ontmoet met al haar verhelderende advies en coaching.

Mijn geweldige zoon die ik moet bedanken voor het in mijn leven brengen van een bonusdochter, wiens gevoel voor humor en perspectief ik heel erg liefheb.

Het inzichtelijke kerstcadeau van mijn schoonzoon van een schrijfcursus was een aanmoediging.

Mijn zussen-van-een-andere-moeder, ver en dichtbij, ik waardeer al jullie meningen en hulp die me hielpen om gefocust te blijven.

En als laatste, maar zeker niet het minste, de geweldige Fauzia Jonas die mijn rots in de branding was, mij zachtjes steunde en aanmoedigde en het allerbelangrijkste, de vertaling van het boek deed van Engels naar Nederlands! Ik houd van je. Ik ben je eeuwig dankbaar voor je niet-oordelende, ruimdenkende, onbevooroordeelde, positieve, rustgevende karakter; wat het werken met jou een makkie maakte!

Bedankt! Bedankt allemaal!

Veel liefs en zegeningen!

HOOFDSTUK EEN

"Troonsafstand" is voor veel monarchieën bijna een vies woord, maar niet voor iedereen: de Nederlanders hebben er bijvoorbeeld in de loop der jaren een traditie van gemaakt. In de recente geschiedenis trad koningin Wilhelmina in 1948 af voor haar dochter Juliana en nu doet koningin Juliana afstand ten gunste van haar dochter Beatrix. "

2 januari 1980

Hoi, je hebt nog een dochter!" riep ik naar mijn man aan de

telefoon, die net voor zijn werk naar Nederland was vertrokken. Het was bijna alsof onze derde dochter wachtte tot haar vader vertrok voordat ze ter wereld kwam, twee weken later dan haar uitgerekende datum. Hij was tijdens de kerstvakantie zo lang mogelijk bij ons in Engeland thuisgebleven. Als freelance tekenaar moest hij op 2 januari 1980 weer aan het werk.

Terwijl we spraken had de verpleegster haar aan mij overhandigd. Haar vastpakkend, keek ik haar echt goed aan. Kijkend naar haar, sprongen er onverwachte tranen in mijn ogen. Ik drukte mijn neus diep maar heel voorzichtig in haar nekje en snoof. Hhhhhmmmm die speciale geur die pasgeboren baby's hebben is zo fris, warm en geruststellend. Ze was zo mooi, perfect leuk en schoon. De kaasachtige uitziende laag die haar nog maar een paar uur geleden had bedekt, was weggeveegd en ze lag

knus in mijn armen. Zelfs aan het einde van onze eerste dag, na al die borstvoeding, kotsen en groene poep, rook ze nog steeds hetzelfde. Wat een bijzondere geur hebben pasgeboren baby's toch. Haar kleine spleetogjes waren stevig gesloten en ze zag er zo kalm en vredig uit. Ik bestudeerde haar gezichtje terwijl ze bij me lag. Ze was heel bleek, de lichtste van allemaal. Haar bijna doorschijnende huid vertoonde nauwelijks rimpels. Ik glimlachte. Hoewel ze niet gepland was, was ze zeer welkom.

Het eerste ontspannen moment dat ik had toen ik vanuit het ziekenhuis thuiskwam, was om een naam voor haar te bedenken. Ik haalde mijn Swahili-boek tevoorschijn, (ik hield toen om één of andere onbekende reden van Swahili.) Ik probeerde een naam te verzinnen die omschreef wie ze voor mij betekende. De constructie moest geschikt zijn voor haar alleen. Ze was rustiger dan de anderen, vrediger, maar dat leek me niet echt haar kenmerk. Het eerste gedeelte van haar naam betekende 'kom wanneer' in het Swahili en na een paar keer jongleren met woorden, moderniseerde ik het en bedacht ik haar naam, Tayari. Voor mij betekende het dat ze kwam toen ze er klaar voor was.

Koningin Juliana van Nederland treedt af!! Riep de

nieuwsverslaggever op BBC One uit. Aangezien ik pas 29 dagen geleden bevallen was, kon ik het niet helpen om mezelf af te vragen wat dat voor mijn gezin betekende.

Weet je, Engeland maakte een recessie door en we hadden nagedacht over wat het beste voor ons was. Mijn man Leroy, en ik realiseerden ons dat we moesten ontsnappen aan de compromisloze conservatieve regering van Margret Thatcher. Ik weet dat ik trots op haar had moeten zijn, omdat ik de eerste vrouwelijke premier van Engeland was, maar omdat ik aan de kant van de Labour-partij stond, kon ik haar niet openlijk steunen. Ze was een vrouw met een missie die gerespecteerd kon worden, maar haar tactiek was moeilijk. Ze ontsloeg de sociale zekerheid, de weinige hulp die de armen hadden. Bijna alsof ze een persoonlijke vendetta had tegen de armen en immigranten. Ik ben niet bijzonder met politiek bezig, maar ik snapte wel dat het land onder druk stond. Zuid-Londen stroomde vol met vluchtelingen en zodra ze het land binnenkwamen, werd een meerderheid van hen even snel gedeporteerd.

British Steel, een bedrijf waar ik voor werkte, staakte al vanaf 2 januari. Toen de meeste van mijn collega's weer aan het werk gingen, was ik vrolijk met zwangerschapsverlof. Ik kon het niet helpen om me zorgen te maken over onze werksituatie. British Steel staakte voor meer loon, en het sluiten van hun fabrieken veroorzaakte banenverlies, wat betekende dat Engineering in de put zat.

Op het bord van de stakers stond: **KOUD STAAL VOOR IJZEREN DAME**. Mevrouw Thatcher werd steeds minder populair.

Op dat moment wezen alle lucratieve bedrijven naar het buitenland. Voor ons zou Nederland of België onze keuze worden. Het was allemaal heel eng, onszelf met gezin ontwortelen, het was geen gemakkelijke beslissing.

Overall was er een wereldwijde economische recessie. Nadat we de voor- en nadelen hadden afgewogen, besloten we uiteindelijk dat het leven in Nederland aantrekkelijker leek.

Maar het nieuws dat koningin Juliana aftrad, had ieders aandacht getrokken! De troon verlaten ten gunste van haar 42-jarige dochter Beatrix. Wat zou dat betekenen voor de overheid?

Ik zag onze koningin Elizabeth dat niet doen. Arme Charles moet misschien lang wachten om koning te worden. Iedereen hoopt nu dat het officieel was met zijn Diana Frances Spencer, dat hij zou trouwen en dan zou de koningin misschien aftreden. Maar in alle eerlijkheid, waarom zou ze als haar vader tegen zijn wil koning moest worden toen haar oom afstand van de troon deed? De daad van afstand doen van iemands recht op de troon en alle verantwoordelijkheid was onvergeeflijk. En dat hij het deed uit liefde voor een vrouw. Het werd gewoon afgekeurd. Die hele epiloog was een grote schande voor de monarchie en in die tijd erg pijnlijk voor de jonge prinses Elizabeth. Er werd gezegd dat de stress van dit alles haar vader zelfs het leven had gekost. Nee, ik kon haar niet zien aftreden. Dat zou ze niet doen, ze was veel te pompeus, loyaal en patriottisch daarvoor. Bovendien heeft ze nog heel wat jaren over om op 54-jarige leeftijd te regeren. Ze zou nog zeker een tijdje niet aftreden. Troonsafstand zou gewoon niet goed zijn voor onze koningin van Engeland.

In Nederland voor de 70-plus-jarige, koningin Juliana, betekende aftreden geen schaamte of schande. Ze trad af omdat haar dochter mentaal

klaar was om te regeren. Nog steeds twee verschillende denkwijzen, de Windsors en de Oranjes.

Ondanks dat alles waren we van plan om Engeland te verlaten, Leroy en ik, onze drie dochters, hun oppas Eva, en alleen onze koffers en tassen vol onzekerheden en nieuwe uitdagingen. Ik had zelfs een baan om meteen in te gaan! Het leven zag er hoopvol uit.

HOOFDSTUK TWEE

"Geen woning, geen kroning"

30 april 1980

We zijn verhuisd! Het was niet gemakkelijk. Uwe Majesteit,

we zijn in uw land aangekomen!

Engeland was koud, nat en grijs, maar hier in Holland lijkt het veel kouder, veel winderiger en net zo grijs! Ik heb het gevoel dat wat voor weer het de ene dag ook is in Engeland, we het de dag erna hier ontvangen.

Laat me er maar over ophouden; wie wil praten over het weer?

Ik had een uitzendbureau gevonden toen ik nog in Engeland was en ik vond zelfs een baan waar ik gelijk kon beginnen! Ik vind het erg spannend allemaal.

Ons appartement ligt aan de Abrikozenstraat, in de Vruchtenbuurt in Den Haag. Een kleine 'portiekwoning' wordt mij verteld dat het heet. Vanaf de straat ga je een trap op voordat je de voordeur bereikt; de ingang van het appartement. Bij binnenkomst begroet een andere trap je en deze leidt naar het appartement. Ja, het is klein en niet groot genoeg voor een gezin van vijf personen plus een oppas! De vriend van mijn man heeft ons dit appartement verhuurd en we zijn dankbaar, maar ik moeten even wennen aan het ongemak. Ik mag niet klagen, het is een thuis.

Mijn lieve koningin, ja we hebben een oppas! Voor de arbeidersklasse denk ik dat het een beetje chic klinkt, maar voor u is het niet geheel

vreemd. U heeft een hele staf tot uw dienst en uw kinderen hebben gouvernantes, kindermisjes en babysitters. Mij man en ik moeten allebei werken. Als we maar één inkomen hadden, zouden we niet genoeg geld kunnen sparen om binnen zes maanden terug te keren naar Engeland en dat is ons doel. Dus we hopen dat we kunnen sparen als we met ons tweeën van 7 tot 7 werken. Dat is tenminste het plan. Een oppas is dus geen luxe voor ons, maar een noodzaak. Ik was erg verrast dat uw systeem de werkende moeder niet faciliteert door kinderopvangplaatsen te bieden, zoals crèches voor hun kinderen. Sinds mijn aankomst realiseerde ik echter me dat de meeste vrouwen niet werkten, vooral niet als ze moeders waren. Dus toen onze oppas, Eva, een zeer goede vriendin van ons, zei dat ze een sabbatical van de universiteit wilde nemen om ons te helpen, waren we dolgelukkig. *'Bless her heart!'* Ze is een geweldige oppas, ze is stil en verlegen en de kinderen houden gewoon van haar. Ik zie haar spelen met de kinderen en ze doet het zo innig en met zoveel liefde alsof ze helemaal van haar zijn.

Laat me u een rondleiding door het appartement geven. Ik blijf me afvragen hoe we met drie volwassenen en drie baby's in een driekamerappartement zullen leven!

De open ruimte lijkt groter als je binnenkomt; dit was de woon- / eetkamer. Aan de linkerkant, nadat ik de trap opkwam, was de lounge veronderstelde ik, omdat er twee chromen art deco en oranje 3-zitsbanken waren, waardoor een hoek ontstond met een lage, net zo gestileerde, glazen salontafel ervoor.

Rechts is het eetgedeelte, waar in het midden een grote glazen eettafel staat met 6 bijpassende chromen art deco stoelen eromheen. Het is allemaal heel mooi versierd. Ik hou van art deco en omdat ik interieurdecoratie heb gestudeerd, kon ik de stijl van de kamer waarderen.

Meer naar rechts was een kleine kitchenette, zo klein dat ik me er nauwelijks kon keren zonder dat mijn achterwerk de tegenoverliggende kast raakte! Oké, misschien was het niet zo erg, maar het was een groot verschil met wat we in Engeland hadden achtergelaten! "Oh mijn God, we hebben hiervoor een groot rijtjeshuis met drie verdiepingen achtergelaten." Ik berispte mezelf meteen dat we geen geld hadden om tapijten te kopen. We woonden in een huis met alleen harde planken op de vloer. Onthoud waarom je wegging, vertelde ik mijn hart. Het zal moeilijk zijn om me aan te passen, maar ik moest gewoon doorbijten en aan het grotere plaatje denken. Binnen 6 maanden terug naar Engeland! Ik doe mijn best om dat vast te houden als drijfveer. Het helpt meestal.

Halverwege het appartement bevindt zich aan de rechterkant een deur die leidt naar 3 slaapkamers; 2 kamers en een kast zonder raam. Via een andere deur was de laatste kamer die onze slaapkamer is en deze heeft een eigen badkamer en suite, wat ik geweldig vond! Alleen om vervolgens teleurgesteld te zijn wanneer ik me realiseer dat iedereen door onze slaapkamer moet om de douche te gebruiken! Er is tenminste een tweede toilet, dus we hoeven gelukkig niet allemaal een toilet te delen. De grootste van de andere kamers zal door de drie meisjes worden gedeeld en arme Eva zal de ruimte die zo klein is als een kast moeten gebruiken!

Ik probeer niet grappig zijn, majesteit, maar het is alsof alles hier het net niet is. Ofwel gewoon te klein of juist wat kouder, snapt u wat ik bedoel? Zelfs uw tv-kanalen. Nederland 1 en 2 die beginnen om 18.00 uur met uitzenden en eindigen om 23.00 uur? En overdag helemaal geen tv! Ik dacht dat Engeland achterliep vergeleken bij Amerika, maar dit overtreft alles.

Gefeliciteerd! Vandaag was uw grote dag! Voor u en uw

Nederlandse soevereiniteit.

De kroning van koningin Beatrix. U zag er prachtig uit, stralend, helemaal gekleed in uw koninklijke kledij. Die lange crèmekleurige jurk, met wat eruitzag als mouwen met wijde onderkant, met een onderlaag die een beetje opgebold was, zag er heel anders uit, heel stijlvol. Die mantel die over uw schouders werd gegooid, ik denk dat het de traditionele koninginmantel wordt genoemd. Een lange bordeauxkleurige, fluweelzachte mantel met een bijpassende grote crèmekleurige bontkraag die eruitzag als iets gemaakt in de Tudor-tijden van Hendrik de VII van Engeland. Als de kers op de taart hingen er om uw hals drie rijen met parelkettingen en een parel tiara, maar geen kroon. Geen kroon? U bent de koningin! Ik stelde me voor dat u een grote, zware kroon zou dragen net als die van royalty's in Engeland. Toch zag u er prachtig uit! Ik wou dat ik uw toespraak had kunnen verstaan.

Helaas stond het avondnieuws vol over rellende krakers net buiten de Amsterdamse Nieuwe Kerk, waar u uw eed aflegde aan uw natie, uw volk en de grondwet van uw land. Aangezien ik nieuw ben in dit land, gaan dingen aan me voorbij. Ik ontdekte dat het land op zo'n dag in onrust verkeerde en dat onze familie zich daar niet bewust van was.

Ik las ergens dat u, koningin Beatrix, op jonge leeftijd eerst naar Engeland was gevlucht en later na de nazi-bezetting van Nederland met uw moeder naar Canada. Nadat de oorlog in 1945 was geëindigd, keerde u naar huis terug en hervatte u het leven zo goed mogelijk in een naoorlogs land. Ik kreeg te horen dat uw moeder op een heel nuchtere manier had geregeerd, ik vermoedde dat ze verwend was door de

ontspannen manier waarop ze in Canada was behandeld en niet de stijfheid van het koningschap had zoals de meesten dat doen. Ze bestuurde haar land op dezelfde manier en was zeer geliefd bij haar onderdanen, waardoor ze de titel kreeg van een soort koningin van het volk. Een beetje een idealist, niet zoals mijn koningin van Engeland; minder uit de hoogte. Of zelfs zoals de premier van Engeland werd 'de ijzeren dame' genoemd. Ik ben zo benieuwd wat voor soort heerser u zou worden.

Dus op deze zeer speciale dag, uw kroning, koningin Beatrix, was u hier met de liefde van uw leven aan uw zijde en familie uw kroning aan het vieren, terwijl Amsterdam werd geplunderd. De geluiden waren luider dan de bommen of vuurwerk! Zo triest dat het uw dag op deze manier heeft bedorven. Relschoppers die schreeuwen: "*Geen woning, geen kroning!*"

Het moet moeilijk zijn geweest om met al uw hindernissen om te gaan. Ten eerste toen het Nederlandse volk uw man niet gemakkelijk accepteerde vanwege zijn geschiedenis geschoold te zijn in nazi-Duitsland en als lid van zowel de Hitlerjugend als ook het Duitse leger. Het was zo onaangenaam om te lezen hoe de anti-Duitse rellen ook uw trouwdag ontsierden en nu dit. Ik denk dat het niet gemakkelijk voor u beiden moet zijn geweest. U was heel dapper om op te komen voor waar u in gelooft en voor de liefde van uw leven. Zo tegen de stroom in gaan, dat bewonder ik.

Ik vond het een mooi gebaar dat u de viering van uw moeders verjaardag als een nationale feestdag heeft aangehouden, terwijl deze dag ook de dag van uw kroning is. U had het kunnen veranderen naar uw verjaardag, maar dit vertelt me veel over wie ik denk dat u bent; een zelfverzekerd, sterk en empathisch persoon.

Weet u, ik heb me nooit gerealiseerd hoe speciaal een dag zoals deze was voor iedere Nederlander. Iedereen mag op deze dag op straat verkopen wat hij maar wil, net als één grote vlooienmarkt!

Het voelt echter een beetje triest aan, dat er ook hier ook een economische crisis heerst! Ik kan niet helpen te bedenken wat we hebben gedaan. Ik kan niet anders dan me afvragen of we de juiste stap hebben gezet door het Engeland dat we kennen te verlaten voor een vergelijkbare of misschien slechtere situatie? Ik troostte mezelf; mijn partner en ik hebben tenminste allebei een baan en een huis! Het punt is nu: kan ik alles op het vlak van huis en werk in evenwicht houden? Kan ik zijn wat er van mij wordt verwacht als moeder, als echtgenote, als elektrotechnische ontwerper? Lijken mijn vragen over mijn toekomst op die van u? Bent u toegerust om uw land te regeren? Een maskerdragende of een blijde koningin? Ik denk dat ik mezelf ga troosten met de redenering dat Nederland een nieuwe jonge koningin heeft, dus de toekomst ziet er rooskleurig uit. Ik zit vol nieuwsgierig nu de troon u toebehoort.

Wees sterk, lieve koningin! Wees gerust, er zijn andere sterke invloedrijke vrouwen die hun land regeren. De jaren 80 zien er veelbelovend uit; we hebben Indira Gandhi in India, Golda Meir in Israël, Vigdis Finnbogadottir in IJsland, en natuurlijk onze Iron-lady Margaret Thatcher in Engeland. U zal er precies bij passen en uw verschil maken. Betuttelende mannen die niet goed opletten, zullen u niks uitmaken!

Op de één of andere manier geloof ik in u!

Trouwens, ik zat te denken: ik wil met u een reis naar het verleden maken. Een vogelvlucht van mij als meisje en als tiener. Wat heeft mij gedreven, wat heeft mij beïnvloed, wat heeft me in de steek gelaten of geholpen? Dan begrijpt u misschien de vrouw die nu één van uw onderdanen is en de gekke vrouw die je dagelijks in haar dagboek schrijft.

HOOFDSTUK DRIE

“Reeds een kind laat zich kennen door zijn daden, door wat het doet, zie je of het eerlijk en oprecht is. Een oor dat hoort, een oog dat ziet, de Heer heeft beide gemaakt.”

Spreuken 20: 11-12

Jamaica

‘Het platteland’

De modder perste zich tussen mijn tenen terwijl ik de heuvel

opliep. Ik haatte het. Het voelde zo vreselijk aan. Ik kon de tranen niet meer bedwingen. Ze rolden over mijn vierjarige wangetjes terwijl ik voorzichtig probeerde de natste en meest modderige delen van het pad te vermijden. Ik draaide me om, om te zien of de bus nog daar was waar mijn moeder was ingestapt. Ze had me hier alleen heengebracht en was op de volgende bus gestapt om daar heen te gaan waar ze ook heen ging. De bus was er niet. Ze was vertrokken. Dat wist ik natuurlijk, want ik had haar gedag gezwaaid met mijn oom, die me had opgehaald. Op de één of andere manier hoopte ik dat ze er nog zou zijn.

Mijn oom had mijn mooie rode lakschoenen en mijn witte enkelsokken met kant aan de randen uitgetrokken. Hij legde uit dat hij niet wilde dat ze vies werden. Ik deed een stap naar voren, maar tot mijn schrik kon ik geen stap meer zetten. De schrik was dat, nadat ik op wat leek harde grond te zijn gestapt, mijn voeten erdoorheen zakten en de rode

modder door mijn tenen kroop. Het enige wat ik kon doen, was door mijn tranen naar mijn voeten staren.

"Zal ik je optillen?" klonk de stem van mijn oom, die ook mijn tassen al droeg, van boven me.

"Jaaaa" jammerde ik van opluchting. Hij bukte zich en tilde me op zijn rug. Met zijn vrije hand, legde hij de tas over zijn schouder zodat het me niet in de weg zat. Hij klopte me op mijn billen terwijl ik plaats nam.

Ik had geen idee waarom ik hier moest zijn, op deze vreselijke plek. De enige verklaring die ik had, was dat mijn moeder had gezegd dat ze ver weg moest werken en dat ze iemand nodig had om voor me te zorgen. Dus hier was ik nu op weg een heuvel op om mijn grootmoeder te ontmoeten.

"Het wordt leuk", verzekerde mijn moeder me eerder. Opa, oudoom, tantes en ooms waren er. Terwijl ik aan hen dacht, begon ik me beter te voelen. Of was het omdat mijn oom me op en neer op zijn rug stuiterte, alsof hij een paard was en ik de jockey was. Ik begon te lachen toen hij begon te rennen en riep

"Giddy up horsey', 'giddy up horsey'" Ik schreeuwde van het lachen toen ik het samen met hem begon te zeggen.

"Giddy up horsey!" Misschien wordt het toch leuk, dacht ik.

"Vind je het leuk?" vroeg mijn oom terwijl hij deed alsof hij nog sneller galoppeerde.

"Jaaa hoor." Hij rende sneller en sneller en ik lachte zo hard dat ik bijna hardop gilte van plezier, toen ik een vreemde pijn voelde tussen mijn benen. Het deed pijn terwijl ik op en neer op de rug van mijn oom stuiterte. Het was in de buurt van de hand van mijn oom die me omhooghield toen we de heuvel op gingen. Ik stopte met lachen. Ik stopte met op en neer stuiten en trok mijn billen strak.

"Au" schreeuwde ik

"Iets doet me pijn" riep ik naar mijn oom. Toen hij de top van de heuvel bereikte, zette hij me op de grond. Een droge en niet modderige grond. Ik fronste mijn wenkbrauwen. Ik wilde hem vragen wat dat was, maar veel mensen renden naar me toe en het moment was voorbij. Ik werd meegesleurd en ik verstijfde van de aanraking van iemand die me oppakte en zich aan me voorstelde. Ik werd van hand tot hand doorgegeven terwijl ze allemaal over me heen 'aaah-den' en 'ooeh-den'. Ik werd fijngeknepen, gekust, geknuffeld, opgetild, en geplaatst voor zowat iedereen in het huishouden. Ze hadden allemaal iets op of over mij te zeggen, in ons Jamaicaanse dialect.

"Wat a way she luk like haar mada, spitting image!"

"No, shi favor haar fada, man"

"Yu hungry?" vroeg een forsgebouwde dame mij.

Het maakte me allemaal bang en van streek en ik begon te huilen. Ik wilde mijn mama. Ik wilde niet bij deze mensen zijn.

Ik moet in slaap zijn gevallen, want ik werd wakker op een plek die ik niet herkende. Het was een donkere kamer en het had een vreemde geur. Ik kon twee kleine ramen zien en het was buiten donker. Niet alleen donker, maar echt pikdonker. Er stond een grote bruine tafel in het midden van de kamer met een petroleumlamp die de kamer verlichtte. Vanuit deze kamer leidden verschillende deuren naar buiten. Ik lag op een bank en terwijl mijn ogen de kamer verkenden, merkte ik dat ik niet alleen was. De forsgebouwde dame stond naast me. Ik draaide me naar haar toe en ik voelde de prikkeling van een traan die op het punt stond te worden gevormd. Ze begroette me met een glimlach.

"Ah yu wake," zei ze in patwah, ons Jamaicaanse taal, en trok de deken die me bedekte weg en pakte me op.

“*Nuh cry, yu really luk like yu madda, yu hungry now?*” Ik slaagde erin een klein knikje te geven en snoof de traan weg. Ze wendde zich tot een andere persoon in de kamer die ik niet had opgemerkt en zei dat ze wat eten voor me moesten halen. Die dame was mijn grootmoeder en ze kalmeerde me.

Nadat ik had gegeten, ontmoette ik de rest van de familie. Deze keer kwamen ze niet allemaal tegelijkertijd op me af. Ik was te jong om me ze allemaal te herinneren. Ik merkte dat twee van hen ongeveer zo oud waren als ik. Toen ze bij elkaar kwamen, realiseerde ik me dat niet iedereen in de kamer was om me te begroeten, maar dat ze 's avonds zouden ‘aanbidden’. Dit was iedere dag het moment om God te danken. Thuis bij mijn moeder hadden we ook aanbidding waarbij ze me leuke bijbelverhalen voorlas. Bij deze aanbidding zongen ze veel liedjes en lazen ze, en lazen ze. Al dat lezen maakte me erg moe, dus iemand bracht me naar bed.

De dagelijkse bezigheden tijdens mijn verblijf op het platteland

waren niet zo opwindend. Ik vond het niet leuk om daar te zijn. Overal waren insecten. Binnen en buiten het huis; ook al werd er constant geveegd. 's Nachts probeerden mijn jonge neven en ik de vliegende lichten te tellen waarvan mij werd verteld dat ze '*peeny walley*' worden genoemd. Dat is een vuurvliegje of een soort kever die een knipperend licht afgeeft terwijl hij rondvliegt. Vanaf de veranda waar we zaten, leek het alsof de lichten in het donker aan en uit gingen. We zaten daar uren terwijl we probeerden ze te tellen. Dit was altijd een mooi gezicht. Ik

begon echter 's nachts bang te zijn voor de binnenkant van het huis. Het was zo griezelig en eng met donkere vormen die me nachtmerries bezorgden en ik werd soms midden in de nacht gillend wakker.

Ik hield echt van de ochtenden. Ik werd de meeste ochtenden gewekt voordat er bewegingen in het huis waren. Ik dwaalde naar de veranda, ging op de grond zitten en bungelde mijn benen tussen twee trapleuningen. Ik zag de ochtendnevel vanaf de grond en rondom het huis opstijgen. Langzaam kroop het de berghelling op naar mij toe. Er waren verschillende tinten en vormen van grijs; zo vredig en stil. Ik was niet bang voor de ochtenden. Toen ik mijn omgeving op het platteland beter leerde kennen, merkte ik dat oma soms voor mij wakker was. Ik wist dit omdat ik merkte dat de rook uit de keukenschoorsteen ook de ochtendmist binnensloop. Alsof het ook wilde spelen.

De keuken was een hut die op de helling van het huis was gebouwd. Nadat ik vertrouwd was geraakt aan de route, liep ik soms voorzichtig naar de hut om te kijken hoe ze het ontbijt aan het maken was. De heerlijke geur van kokende chocolade zou de eerste geur zijn die mijn neusgaten bereikte toen ik door de gebarsten deur glipte. Ik hield van die dikke chocoladethee.

Zonder zelfs maar naar me om te draaien zou oma zeggen: "*Maarnin.*" Alsof ze ogen in haar achterhoofd had.

"*Morning mams*" antwoordde ik tegen haar achterhoofd. Mams was wat mij verteld was haar te noemen. Ze draaide zich om en gaf me een kopje van die heerlijke chocoladethee die alleen Jamaicanen kunnen maken. Mijn beste koningin, laat me proberen het u in meer detail uit te leggen. Eerst worden de cacaobonen geroosterd, geplet, gekruid met kaneel en nootmuskaat, vervolgens tot balletjes gerold en gedroogd. Om de heerlijke thee te maken, zou de bal worden geraspt, gekookt en gezoet met gecondenseerde melk om het die geweldige smaak te geven.

Het kopje verwarmt mijn handen tegen de ochtendkou terwijl ik in een hoek van de keuken van de thee nipte. Langzaam vulde de kamer zich met andere helpers om het ontbijt klaar te maken. De *spread* van ‘*ackee and saltfish*’, *callaloo*, een soort spinazie, gebakken broodvrucht, cassavebrood en gebakken *dumplings*. Een andere naam is *Johnnycake*, zoals sommigen het noemen.

Na de ochtendaanbidding genoten we allemaal van het heerlijke ontbijt dat een echt begin van de dag was. Ondanks de gelukzaligheid van de ochtend, bestond de rest van mijn dag uit het ontwijken van verschillende familieleden. Voor een vierjarige duurde de zomer op het platteland als een leven lang, met wazige momenten waarop je een overgrootoom in een rolstoel zou hebben, die je greep om op zijn schoot te komen zitten. Je wist dat als hij je betrapte, er onuitsprekelijke dingen met je zouden gebeuren. Of de benarde situatie van een tante die je zou strelen, in bed als je gewekt wordt door een nachtmerrie en dit was haar zieke manier om je te troosten terwijl je had gehoopt je veilig te voelen in haar knuffels.

Ik heb de uitnodiging van mijn oom om ‘giddy-up horsy’ te spelen nooit meer geaccepteerd. Maar op een dag had ik hem geweigerd en hij was dichtbij genoeg om me op te vangen toen ik van hem wegliep. Ik worstelde onder zijn houvast, maar hij was te sterk om me los te kunnen trekken. Lachend rende hij met mij de tuin in. Hij legde me op zijn rug en toen gingen we richting het bos waar alleen hij in zijn eentje ‘giddy-up horsey’ zou zingen. Ik heb het nooit met hem gezongen. In plaats daarvan

hulde ik hardop terwijl hij door het bos galoppeerde en zijn hart zong over mijn pijn. Dat was mijn eerste ervaring met haat die ik me kon herinneren. Ik haatte hem. De pijn was die dag niet eens zo pijnlijk. Ik liet mezelf niet voelen. Het enige wat ik wist was dat ik wilde; was naar huis gaan! Naar mijn mama, naar mijn huis, mijn tuin, waar geen rode modder en vreselijke familieleden waren. Ik haatte het om op het platteland te zijn!

De geluiden, kleuren, geuren en alles zag er op het platteland anders uit dan waar dan ook. Zelfs nu doet de gedachte aan het platteland mijn maag omkeren. Ik ben nooit meer teruggegaan. De ervaring met het platteland vertroebelde alle patriottisme in mij. Ik vertrouwde niemand en zeker geen persoonlijke ontmoetingen. Ik werd bang voor het donker. Bepaalde geuren stootte me af. Die smerige vakantie liet me van binnenuit bewegingloos en onthecht achter. In mijn gedachten als kind was het platteland een onveilige en slechte plek, om nooit meer te bezoeken.

U, beste koningin, zult deze ervaringen misschien nooit begrijpen, maar dit is waar een kind mee te maken kreeg toen het werd omringd door mensen zonder moraal. Nu terugkijkend, voor een streng Christelijk gezin waar er zoveel was wat je wel en niet mag doen. Waar zoveel dingen niet waren toegestaan vanuit Christelijk oogpunt. Waar grenzen voor dit en dat werden getrokken. Daar was een hulpeloos kind van vier gewoon niet veilig. Op het platteland zijn was een plek waar het leek alsof iedereen vrijheden nam met de hulpelozen en durfde te doen alsof het hun recht was, omdat het in stilte gebeurde!

Jaren later, toen ik moeder werd, besefte ik hoe paranoïde en beschermend ik werd tegenover mijn kinderen. Geen logeerpertijtjes bij wie dan ook en niemand sliep ook bij ons. Mijn kinderen haatten me

vanwege mijn strengheid, maar ze wisten weinig van mijn verborgen angsten. Ik had behoefte om te weten dat ze veilig zouden zijn.

Toen ik genoeg moed had verzameld en het lef had gevonden om mijn moeder te vertellen over deze herinnering die ik al die jaren met me meedroeg en hoe die me tot mijn schrik had getraumatiseerd, had ze een soortgelijke ervaring in dat huishouden. Zou je dat kunnen geloven?! Toen ik dat hoorde, was ik stomverbaasd. Ik heb mijn moeder een tijdje niet gesproken. Zo boos was ik. Het was voor mij onvergeeflijk dat ze me in die onveilige omgeving plaatste terwijl ze wist in welk gevaar ik terecht had kunnen komen. Haar uitleg was typerend voor de meeste mishandelde personen: ze geloofde dat het haar schuld was dat haar dat was overkomen en dacht dat het haar alleen was overkomen. Ze had er nooit van gedroomd dat het mij ooit zou overkomen, vooral omdat ik nog maar een baby was. Het brak mijn hart. Sindsdien heb ik mijn moeder vergeven, maar ik had moeite haar nalatigheid te begrijpen.

Ik begreep mijn moeder na verloop van tijd beter. Als jij de Assepoester van die familie was - de buitenstaander - natuurlijk, zou je je voorstellen dat alle slechte dingen door jou gebeuren. Ze was enig kind en was er kapot van toen haar moeder op jonge leeftijd stierf, waardoor ze werd opgevoed door tantes en familieleden. Ze was aan de genade van iedereen overgeleverd. Haar familie trok haar van het kastje naar de muur, zoals ze zeggen. Ik weet niet of ze mocht rouwen om verlies of dat ze boosheid of verlatenheid had ervaren. Mijn moeder praat niet graag over haar verleden.

Ze werd weggestuurd om te werken toen haar echte familie haar niet kon houden. Omdat ze een werkbare leeftijd had, werd ze door dit christelijke gezin opgenomen om te helpen met het huishouden en de oppas voor de kinderen. Ze woonde tijdens haar tienerjaren bij hen totdat ze mijn vader ontmoette en kort daarna met hem trouwde. Hij was een

ontsnapping uit haar slavernij. Hield ze van hem? Het deed er niet toe; ze begon van hem te houden. Ze had niet het gevoel dat ze thuishoorde in dat gezin. Ze hebben misschien beweerd van haar te houden, maar haar misbruikt en behandeld als een bediende. Ze was minder dan de andere kinderen. Ik denk dat haar geadopteerde broers en zussen van haar hielden. Natuurlijk was zij de grote zus die voor hen zorgde. Ze kreeg geen opleiding zoals zij. Ze werd geschonden en beroofd! Toen hebben ze haar kind ook misbruikt! Wat een zieke kring. We werden niet verwelkomd of geliefd als hun familieleden; ze behoorde hen toe als eigendom dat tot hun beschikking stond. Ze zien of waarderen dit misschien niet, maar het is een feit.

Jaren later toen ik er een paar ontmoette, merkte ik dat ik de fakkel van pijn, woede en wrok van mijn vierjarige zelf nog meedroeg en niets met hen te maken wilde hebben. Ik vroeg me af of ze zich die lelijke donkere weken herinnerden en of ze zich schaamteloos voelden. Ze worden niet als mijn familie beschouwd en zullen dat ook nooit worden. Ze kwamen tenslotte niet uit mijn bloed en ik voel geen gehechtheid aan hen.

Godzijdank was ik niet onherstelbaar beschadigd of wel?

Weet u, Uwe Majesteit, samenvatten geeft me het gevoel van een genezingsproces, maar mocht mijn moeder dit ooit lezen, dan bied ik mijn excuses aan voor het doen herleven van haar pijn.

In de gaten houden - 6 Reben Lane

Ik ben geboren in Kingston, Jamaica, in het Andrews Universitair

ziekenhuis. Op 10 december 1953. Gedurende mijn zes jaar op het eiland woonde ik in een straat die Reben Lane heette. Een zijstraat van Maxwell Avenue; ik herinner me dat adres zo duidelijk alsof het gisteren was. Misschien omdat de eerste indrukken van mijn jonge jaren in die periode zijn ontstaan. Helaas bestaat die straat niet meer.

Als oudste van vijf kinderen heb ik levendige herinneringen aan ons huis als meisje. Voor mij was ons huis een prachtige plek; ruim en altijd gevuld met heerlijke geuren.

Mijn vader heeft ons huis gebouwd omdat hij een bouwer en een timmerman was. Ik was zo trots op mijn vader, de oudste van 11 kinderen. Hij droomde van een beter leven voor zijn gezin en deed er alles aan om dat waar te maken. Hij was erg goed met zijn handen en maakte er zijn beroep van. We hadden een veranda die aan de voorkant over de hele breedte van het huis liep. Binnen in het huis zorgde hij ervoor dat de slaapkamers en de keuken vanaf de ingang van het huis afleidden. De ruimte wanneer je binnenkwam was de woon- / eetkamer; het hart en de ziel van het huis.

De tuin aan de achterkant van het huis was best een groot stuk grond; we hadden er zelfs een kippenhok op staan. Ik vond het heerlijk om met de kippen te spelen; vooral de haan die ik van mijn tante kreeg. Zijn veren waren overwegend blauwzwart en die van zijn hoofd en midden op zijn rug waren oranje-rood. Ik heb hem Red genoemd. Ik hield van de manier

waarop hij door de tuin draafde, zo lang als hij zijn nek kon strekken. Hij was een trotse en mooie haan.

Verder naar de achterkant van de tuin was ons toilet. Iedereen had een buitentoilet. Het was een kamer gemaakt rond een enorm gat dat zo diep was gegraven dat al het afval erin kon vallen. Boven het gat is een soort bakje gebouwd waar je lekker op kunt zitten en dat werd gesloten gehouden om de geur binnen - en de vliegen buiten - te houden. Als het een bepaalde hoogte bereikte, vulde mijn vader het met aarde en cement en maakte ergens anders achter in de tuin nog een gat. Dat is tenminste wat mij is verteld, want ik heb alleen het ene toilet gezien. Aan de zijkant van ons huis stonden bomen; een perenboom en een limoenboom. Dit was de grootste boom en hij hing boven onze douche, waardoor het een goede beschutting was voor als je moest baden. We hadden een mooi huis op 6 Reben lane. Een plek waar ik me veilig en gelukkig voelde.

Mijn vader werkte helaas vaak buitenshuis, wat betekende dat mijn moeder, mijn kleine broertje en ik vaak zonder hem thuis waren. Mijn moeder was verpleegster, dus ze had hulp nodig om het huis te runnen. We hadden een hulp genaamd Queenie die 's ochtends kwam en 's avonds vertrok.

Later kwam mijn tante Jean bij ons wonen. Ze was geen echte tante omdat mijn moeder enig kind was en ik nog nooit een van mijn vader's broers of zussen had ontmoet. Het was gewoon gebruikelijk om iemand die dicht bij de familie stond uit respect tante of oom te noemen. Ze was ook verpleegster en bleef bij ons, omdat het ziekenhuis waar ze werkte te ver verwijderd was van waar haar familie woonde. Ons huis was groot genoeg voor haar om te wonen. Ze werkte in ploegendienst. Op sommige dagen dat ze niet aan het werk was, was ze thuis aan het ontspannen of

sliep ze de hele dag. In tegenstelling tot mijn moeder, die 's ochtends vertrok en elke avond op hetzelfde tijdstip terugkeerde.

Op een dag was Queenie boodschappen aan het doen. Waarschijnlijk was ze naar de markt en had ze me in bed gelegd voor mijn dutje terwijl mijn tante me in de gaten moest houden.

Ik kon niet slapen, maar ik lag daar gewoon een beetje in slaap te dommelen. Toen hoorde ik in de stilte gedempt gegiechel in de kamer naast de mijne. Het was een duidelijk gedempt en ingehouden gegiechel. Ik kon dat duidelijk horen omdat de kamer alleen door een gordijn was afgescheiden en mijn tante aan de andere kant van het gordijn lag. Ze was daar duidelijk met iemand. Ik sloop mijn bed uit en liet mijn tenen zo zacht mogelijk naar het gordijn. Net alsof ze me kon zien, vroeg mijn tante of ik wakker was. Net zo snel en stilletjes liep ik op mijn tenen terug naar mijn bed en antwoordde alsof ik door haar roep uit mijn slaap werd gestoord: "Wat tante?" ze schraapte haar keel met een zachte hoest en zei dat ik weer moest slapen. Ik hoorde het gelach in haar stem. Ik reageerde niet in de hoop dat ze zou denken dat ik weer in slaap was gevallen.

Ik wachtte. De onbekende geluiden van bewegende lakens wekten mijn nieuwsgierigheid weer op. Ik keek rond in mijn kamer. Ik merkte dat mijn bed naast mijn ladekast stond en dat de ladekast naast de scheidingswand met gordijnen stond. Deze keer stond ik op de rand van het metalen frame van het bed en hield me vast aan het hoofdeinde van het bed om niet op de matras te gaan staan, waardoor de veren eronder zouden piepen. Ik wachtte op mijn volgende zet terwijl ik luisterde of mijn tante me hoorde. Ze had me niet gehoord en ze giechelde weer. Ik legde langzaam mijn magere been op de ladekast. Nu voelde ik me opgewonden, nerveus en bang. Ik hield de bovenkant van de kast vast terwijl ik mijn andere magere been omhoogtrok. Ik wachtte, gehurkt op de borst. Als mijn tante nu de kamer binnen zou komen, zou ik in de

problemen komen, omdat ik geen excuus had om daarboven te zijn. Ik stond langzaam op en tuurde, heel voorzichtig over het gordijn. Door wat ik zag, verloor ik bijna mijn evenwicht en viel ik op de grond. Ik slaag erin mezelf snel in te houden en terug te keren naar mijn bed, maar niet zo stil als ik had gehoopt en niet zonder het hard piepen van de veren te kunnen stoppen. Ik hoorde gehaaste voetstappen naar mijn kamer. Tante kwam tevoorschijn van achter de nu gescheiden gordijnen. "Ben je oké?" zei ze nieuwsgierig de kamer rondkijkend. Vanonder mijn laken draaide ik me naar haar toe terwijl ik in mijn ogen wreef alsof ik net wakker was geworden. En antwoordde: "Ja tante"

"Wat was dat voor geluid?", vervolgde ze

"Geluid tante?" Ik speelde de onwetendheid zelve.

"Oké, laat maar," zei ze, "Queenie zou snel terug moeten zijn, blijf gewoon in bed tot ze terug is." en ze ging terug naar haar kant van de kamer.

Ik lag daar verlamd, opgelucht dat mijn tante me niet had betrappt of vermoedde wat ik aan de hand was. Ik was dankbaar. De schok van het zien van mijn tante in de zogenaamde privacy van haar kant van de scheidingswand, deed me afvragen, wie moest nu wie in de gaten houden? Ik kan wel zeggen dat ze niet de enige was.

De komende weken kon ik mijn tante niet recht in de ogen kijken en als ze me wilde knuffelen of kussen, zou ik zo snel mogelijk wegrennen. Ik wilde die lippen niet bij me in de buurt.

Het toilet

Lieve Koningen, ben je klaar voor een andere situatie die in mijn

jeugd opkomt? Deze herinnering was toen de tante van mijn moeder ons kwam opzoeken met haar kleinzoon. Hij was een stiekeme, mager uitziende kleine jongen die ze Winston noemde. Hij was niet gemeen of zoiets; gewoon onderzoekend, erg neuzend; nieuwsgierig zou je kunnen zeggen. Hij was misschien even oud als ik, of iets jonger.

Hij woonde bij zijn grootmoeder op het 'platteland'. Het zo geliefde 'platteland' dat bij mij angst opwekte. Het platteland ('*country*') wordt echter niet zo genoemd omdat het een land is, maar het is een term die door de lokale bevolking van Jamaica wordt gebruikt voor een afgelegen plek, in de bergen diep tussen bomen, struiken en geulen.

Hoe dan ook, Winston logeerde bij zijn grootmoeder, omdat zijn moeder in een stad ver van huis werkte en ze niet elke avond terug kon reizen om bij hem te zijn. Ik vraag me vaak af of deze welmenende ouders zich bewust zijn van het trauma dat aan de kinderen wordt opgelegd. Alles verzekeren voor een aanzienlijk beter leven, maar wat er met de kinderen gebeurt, wordt zelden besproken of overwogen. Ik vroeg me af hoe het leven van de arme Winston er echt uitzag in het platteland.

Winstons grootmoeder woonde in een klein huisje, bijna - maar niet echt - een hut. Het werd meestal gemaakt van hout (en niet van bakstenen) en had een vertind dak. De buitenkant was waarschijnlijk felgroen en geel geverfd, of een kleur die het huis van veraf zichtbaar zou maken, omdat het omgeven was door bossen.

Het was duidelijk dat Winston nog nooit een huis had gezien dat zo groot was als het onze. Op het moment dat hij de deur binnenkwam, was hij helemaal zenuwachtig en was zijn gezicht gehuld in opwinding. Met grote ogen keek hij om zich heen alsof hij alles in zich opnam wat hij kon zien. Terwijl hij rondliep, raakte hij alles aan, keek hij in elke hoek en opende hij elke la die hij maar kon voordat zijn grootmoeder hem maande te stoppen. Wat hij ook deed, maar hij zou zijn nieuwsgierigheid voortzetten wanneer hij dacht dat niemand keek. Hij was altijd in de weer met wat onheil. Ik wist vanaf het begin dat hij in de problemen zou komen.

In ons huis maakten mijn moeder en Queenie elke donderdag het huis van top tot teen schoon. Er waren geen dure items in huis zoals een oude staande klok of een Chesterfield-bank, maar wat we hadden was gepolijst en glanzend. Ik kan nog bijna de *'Pledge'* ruiken, een meubelpoetsmiddel dat ze gebruikte. In haar eenvoudige bedrukte huisjurk neuriede mijn moeder een deuntje terwijl ze vlot van afstoffen naar poetsen ging en het huis in goede staat dweilde. Op vrijdag kookten ze erop los, zoals je zou zeggen. Heel veel eten. Gebakken taarten en pudding. Het huis zou gevuld zijn met een mix van heerlijke geuren, allemaal omdat de volgende dag onze sabbat was. Een heel speciale dag voor ons; een rustdag. Queenie zou voor het weekend vertrekken met een zak met gekookte lekkernijen. Ze was elk weekend vrij.

Als religieus gezin geloofden we dat God de wereld in zes dagen had geschapen en op de zevende dag rustte hij uit van zijn werk, dus als herinnering daaraan doen we hetzelfde. Mama en papa werkten niet op deze dag en het beste van alles was dat ik niet naar school hoefde te gaan, maar het nadeel was dat ik niet eens met mijn poppen kon spelen! We stonden vroeg op en na het ontbijt trokken we onze beste kleren aan en gingen naar de kerk. Waar we veel zongen, baden en spraken over God en

Jezus en waarom we onze naasten lief zouden moeten hebben zoals we onszelf liefhebben. De volwassenen luisterden naar een preek en ik verveelde me omdat het altijd lang was. Als alles voorbij was, gingen we naar huis, waar mijn moeder al het eten opwarmde dat ze de dag ervoor had gekookt en we een grote lunch zouden hebben. We hadden vaak bezoekers die ook met ons mee naar huis gingen. Dit was de beste maaltijd van de week.

Op deze specifieke zaterdagochtend, de eerste sabbat van Winston's bezoek, werd hij huilend wakker van buikpijn. Toen mama en tante hem vonden (zo noemde ik Winston-grootmoeder, ook al was ze niet mijn echte tante), zweette hij. Zijn buik was groot en glanzend, het was duidelijk dat hij veel pijn had.

"Wat is er aan de hand Winston?", vroeg mama

"Mijn buik doet pijn." jammerde hij

"Wat heb je gegeten!?" vroeg zijn grootmoeder strenger

'*noting*' fluisterde hij met een slis omdat hij de 'h' niet kon uitspreken in '*nothing*'

Mama draaide zich om en zei dat ze naar de keuken zou gaan om thee voor hem te zetten toen ze plotseling riep: "Oh nee, mijn Vader!!" en hijgde, terwijl ze geschokt een hap adem inademde. Dit horend rende deze tante naar de keuken. Toen ze zich bij haar voegde in de keuken riep tante uit: "Oooooh!! Jeetje! Wat is hier gebeurd?" Ik rende naar binnen om te zien wat al dat gedoe veroorzaakte, alleen om te zien dat al mama's eten helemaal open was, en er bij elk gerecht langs de randen was geknabbeld, zoals een muis zou hebben gedaan. Ik was in de war, ik heb nog nooit gehoord dat we een muis hadden, dus welk dier deed dit, vroeg ik me af. Mama was erg overstuur. De maïsmeeltaart was helemaal geknabbeld, alle lekkere knapperige bruine randen waren verdwenen en van het gehaktbrood was een stuk eruit gehaald alsof een reus er een goede hap